

MAČEVANJE U BEOGRADU – Teški ili laki mačevi

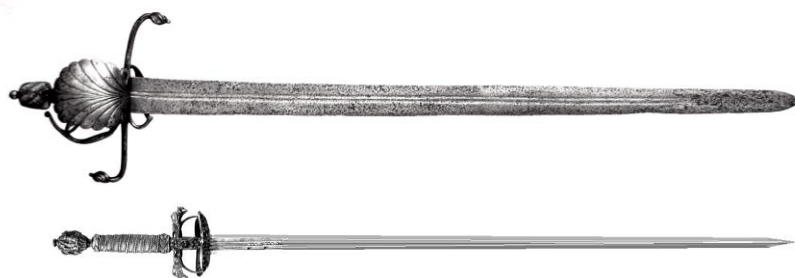

ШКОЛА МАЧЕВАЊА
"СВЕТИ ЂОРЂЕ"

www.macevanje.org

Teški ili laki mačevi?

Lakim mačem se ide na laki mač, srednje teškim na srednje teški a teškim na teški. Samo tada ishod borbe zavisi više od mačevaoca i njegove veštine nego od okolnosti i slučaja.

Izbegava se ići srednje teškim mačem na laki ili teški mač i lakim ili teškim mačem na srednje teški jer tada ishod borbe podjednako zavisi od veštine mačevaoca koliko i od okolnosti i slučaja.

Samo u očaju i nuždi se ide lakim mačem na teški i teškim na laki jer tada ishod borbe više zavisi od slučaja i okolnosti nego od veštine mačevaoca.

U svom jezgru, dakle, paradoksalno ishod **borbe** uvek zavisi od usklađenosti i **harmonije** učesnika!

Mač je predmet koji se u borbi ponaša u skladu sa zakonima mehanike. Najvažniji fizički parametar koji utiče na svako mehaničko kretanje, pa i kretanje mača, je **masa**.

Ona određuje inerciju i ubrzanje sečiva - brzinu njegovog pokretanja, kretanja i zaustavljanja, dakle pokretljivost i mogućnost upravljanja sečivom, a što je ključno za izvođenje bilo kog napada i odbrane mačem.

Grubo uzev sve mačeve po masi možemo podeliti na **teške, srednje teške i lake**. Svaki od navedenih tipova mačeva, u skladu sa svojom težinom, ima posebnu namenu i po njoj se i razlikuju ali ono po čemu se oni ne razlikuju je da svi (u određenom rasponu) imaju masu koja ih čini upotrebljivim za pravu borbu sa efikasnim ishodom.

Mačevi čija težina prelazi težinu teških su za **pravo** mačevanje **neupotrebljiv predmet** jer se suviše teško i sporo kreću a kad su pokrenuti suviše se sporo kreću a teško zaustavljaju. Drugim rečima: izmah i zamah takvim mačevima nije moguće kvalitetno izvesti a bod je teško precizno usmeriti pa se oni i ne mogu smatrati mačevalačkim oružjem.

Isto tako i mačevi koji su suviše lagani tj. čija je težina manja od lakih su za **pravo** mačevanje **neupotrebljivi predmeti - igracke** i to iz dva razloga:

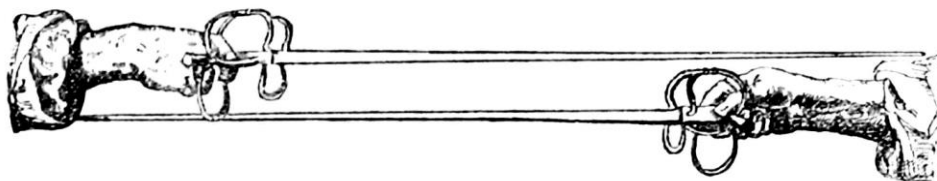
1. Sečenje sečivom suviše male težine je bez značajnog efekta a bod ovakvim sečivom je neefikasan pošto sečivo svakog mača koji pretenduje da bude pravo **efikasno probojno** oružje mora da poseduje ne samo potrebnu krutost za probojnost (kada se na njegov vrh postavi teg od 20 kg. sečivo ne sme da ima otklon od vertikale veći od 7 - 14 cm.) već i širinu koja toj probojnosti daje ubojitost (možete tankom iglom probosti celog čoveka a da mu ne bude ništa) - sečivo ne sme da ima manju širinu od 1 cm. na prvih 2 cm. od vrha.

2. Suviše laki "mačevi" su previše brzi i pokretni - ne može ih ni oko videti, ni ruka kontrolisati, ni razum promišljati. Sa opadanjem težine mača do besmislenosti i borba takvim mačem dobija besmisleni karakter. I kao što se sa porastom brzine vozila smanjuje i mogućnost upravljanja njime a raste rizik nesreće tako i u mačevanju suviše laganim mačevima borba se pretvara u hiperaktivni brzinsko-haotičan hazard u kome ishod procentualno zavisi više od slučaja nego od znanja, umeća, veštine i uvežbanosti. U takvim okolnostima je potpuno svejedno da li čovek zna da mačuje ili ne. Iz tog razloga su mačevaoci u borbi lakim špadama, da bi imali veću kontrolu nad protivnikovim vrhom, često koristili drugu ruku za sklanjanje, hvatanje i fiksiranje sečiva napadača. Iz istog razloga tehnika civilnog evropskog borbenog mačevanja lakim mačevima svoje finale ima u "ziheraškoj" borbi - veoma opreznom "bockanju" na daljinu u kome je glavni cilj pogoditi protivnika uz što manji rizik: ubodom u šaku, podlakticu ili nogu.

U vezi sa izloženim ću podsetiti da su u periodu s kraja 18. i u 19. veku bili veoma popularni mačevi tipa "baston" ili "bordon" koji su imali veoma tanka i isključivo bodna sečiva kvadratnog preseka u korenu oko 7 mm koja se sužavaju prema vrhu na 3-4 mm a težine oko 300 grama. Nešto veoma slično sečivu savremenih sportskih mačeva ali kraće za dvadesetak centimetara. No to su bili zapravo dugi tanki bodeži koji vode poreklo od italijanskog "stileta" sa namenom skrivanja i nošenja u građanskom štapu ili kišobranu. Ova naprava je služila za samoodbranu po principu zastrašivanja i gospoda su je uglavnom koristila u zaštiti od uličnih pasa. Sa baston "mačevima" se NIJE mačevalo pošto je iskustvo pokazalo da zbog njihove male težine i prevelike pokretljivosti su podjednako opasni za oba korisnika jer postojao je suviše velik rizik istovremenog slučajnog obostranog pogađanja oba borca.

Tokom istorije mačevanja, a praktično sve do 17. veka, za vežbanje mačevanja su korišteni pravi mačevi ali zatupljeni, sa zaštitnom kapicom na vrhu i zatupljenih ili obloženih oštrica kožom. Takvi mačevi su imali balans i težinu pravih mačeva. U tom periodu su često korišteni i teži mačevi od pravih kako bi

mačevaoci povećali izdržljivost ruke za dugu borbu i ojačali je toliko da im pravi mač postane lagan za manipulaciju. Rimski vežbovni gladijus je tako npr. bio i duplo teži od pravog. No, sa 17. vekom mačevaoci počinju vežbati sa mačevima koji su lakši od pravih, a vremenom sve lakši i lakši.

Laki vežbovni "rapiri" 17. veka

Tako je za vežbanje borbe rapirom korišten laki rapir, a koji se kasnije, još većim olakšavanjem, transformisao u špadu. Isto tako i floret predstavlja još lakšu zamenu za poslednji perolaki mač (špadu). Floretom se mogu izvoditi složeni i komplikovani napadi koji se ne mogu niti se smeju pokušavati izvesti pravim mačem jer će borba najčešće završiti **obostranim pogocima**. Dakle, što je veća raznovrsnost i mogućnost pokreta sa jednim oružjem ono je ubitačnije ali je zato i opasnije i rizičnije za samu borbu - to je "igra vatrom". U tom smislu je Kastl u knjizi „Škole i učitelji mačevanja“ napisao da: „floret koristiti za pravu borbu bilo bi ravno samoubistvu“. Ovakvo mačevanje, makar bilo tehnički najsavršenije, je daleko od realnosti – veštačko je, jer osnovno pravilo bojevog mačevanja je „pogoditi a ne biti pogođen“ a ne „pogoditi prvi – pre nego što si pogođen“ **sam**.

Iz tog razloga se floret može koristiti za vežbanje i učenje pravog mačevanja špadom ali ne koristeći ga na način kako se mačuje floretom u sportskoj borbi već na način na koji se koristi svaki pravi mač. To znači ako se njime ne radi ono što se njime sve može činiti već ako se njime radi samo ono što se sme činiti pravim mačem u pravoj borbi. Iz ovog razloga, da bi se izbegla dilema između „može i mora“ najbolje je, ipak, da se mač za vežbu približava težini i formi pravog mača samo što će biti bez vrha i sa tupom oštricom.

Dakle, prvo i osnovno znanje svakog dobrog mačevaoca je da zna da izabere mač: oceni njegovu težinu, ustanovi balans i pokretljivost te da izbegava mačevati lošim mačem ili onim što nije pravi mač već neki njegov surogat.

Granični raspon težina

Postavlja se glavno pitanje koji je to raspon težina u okviru kojih jedan predmet koji ima formu mača je pravi mač a preko kojeg i ispod kojeg to više nije?

Praksa merenja za jednoručne mačeve pokazuje da je to raspon od 700 grama do 1250 grama što znači da se raspodela proseka kreće oko 1 kilogram. U epohama starog i srednjeg veka prosek se pomera ka većim težinama u novom veku on se pomera ka manjim težinama a negde je tačno na sredini. Slična pravila raspodela važe i za vojne mačeve kod kojih je prosek u zoni teških i srednje teških dok je kod civilnih u zoni težina lakih mačeva.

U vezi sa izloženim težinama formiraju se dve prelazne zone: gornja prelazna i donja prelazna zona. Jednoručni mačevi sa težinama preko 1250 grama ulaze u **gornju prelaznu** zonu tj. neka su vrsta prelaznih mačeva između jednoručnih i jednoiporučnih mačeva tj. mačevi koji se mogu koristiti jednom rukom ali se bolje koriste uz pomoć druge - zato se i zovu "mešanac" ili "bastard" mačevi. Za jednoiporučne mačeve prosek raspona težina je od 1300-1700 grama a za dvoručne od 1700-3000 grama.

Naravno, moguće je jednoručnim mačem koji ima težinu veću od gornje granice, koristeći ga samo jednom rukom, povrediti u borbi protivnika ali na nezgrapnan i nesiguran način.

Jednoručni mačevi sa težinama manjim od 700 grama ulaze u **donju prelaznu** zonu tj. neka su vrsta prelaznih mačeva između borbenih i sportskih tj. mogu se koristiti za mešano borbeno-sportsko mačevanje. S tim u vezi treba podsetiti da je laki mač "špada" izvorno služio kao mač za vežbu i učenje mačevanja lakim rapirom i da on u tom smislu za svoju pravu namenu nije imao borbu. Tek kada se rapir povukao iz građanske upotrebe (pre svega jer je bio glomazan) špada se počela koristiti i kao oružje za mačevanje. No, suštinski špada je mač **graničnog područja**, mač kraja borbenog mačevanja - poslednji pravi mač, mač pretvaranja pravog mačevanja u sportsko mačevanje i u tom smislu njegova težina je od suštinskog značaja za svrstavanje ovog mačevalačkog oružja u borbeno ili pseudoborbeno - vežbovno, nadmetačko, sportsko.0

Dokaz za to su najpoznatije škole mačevanja špadom 18 veka (Lionkur, Labat, Angelo...) u kojima je učena tehnika mačevanja koja ovu borbenu veštinu sve više pretvara u sport. U tu svrhu je trebalo i mačeve (špade) prilagoditi potrebama takve tehnike pa su oni postali lakši (400-500 grama). Naime, nije bezrazložno mačevalački sport upravo izabrao ove težine svojih rekvizita kao optimalne i pre svega najbolje za bezbedno mačevanje.

Nesporno je da se može nekom isterati oko ili ga ubosti nezgodno i sa ukrasnim, paradnim i počasnim "špadama" od 300-400 grama kao i sa sportskim floretom bez vrha ali to se može i sa bilo kojim komadom malo deblje i na vrhu naoštrene žice ili šilom od 20 grama..., i viljuškom. No, u navedenim slučajevima više nije reč o mačevima i mačevalačkoj borbi a još manje upotrebi pravog mača - specijalizovanog oružja za efikasan pogodak u borbi. S tim u vezi i Silver, engleski teoretičar mačevanja za suviše lake bodne mačeve svoga vremena je tvrdio da su: *"više igračke za nabadanje ptica nego oružje za smrtonosnu borbu ljudi."*

Uslovnost opsega težina

Navedeni opseg težina za jednoručne mačeve od 750-1250 grama, međutim, ne predstavlja neku dogmatsku meru već meru koja važi, kao i svaka mera, u zavisnosti od konkretnih okolnosti. Tako krupan i snažan mačevalac može teški jednoručni mač od 1250 grama koristiti lako, pokretljivo i efikasno jednom rukom ali će špada od 750 grama za njegovu snagu biti previše pokretljiva i zato neupotrebljiva. Isto tako za slabog i nekog mačevaoca će jednoručni mač od 1000 grama biti suviše inertan, spor i nepokretljiv a špada od 600 grama taman toliko teška da ne može sa njom da razvije nekontrolisanu brzinu i haotičnu pokretljivost.

Takođe, kada je reč o okolnostima u kojima raspon težina jednoručnih pravih mačeva ima smisla treba ukazati i na faktor **dužine sečiva**. Nema istu pokretljivost, bojevu efikasnost i ne ponaša se na isti mehanički način špada od 700 grama koja ima dužinu 1 metar i špada koja ima 0,6 metara. Isto tako ne ponaša se u ruci na isti mehanički način rapir koji ima 1 metar a težinu 1000 grama kao i gladijus iste težine a dužine 0,7 metara.

Postoji još jedan faktor koji utiče na uslovnost težine mačeva a to je njihova primarna namena. Tako postoje teške špade od 800 grama koje su korištene kao oficirsko-vojni mačevi (veoma često u konjici jer su oficiri jahali), civilne špade za borbu od 650-700 grama ali i špade ukrasne, paradne, počasne (pitomačka...), statusne (državni dostojanstvenici, diplomate, policijski činovnici, lekari...) "šminkerske" špade koje je nosila aristokratija i bogato građanstvo 18. veka kao modni detalj odela koje imaju težinu 300 i 400 grama, a koje mogu služiti za borbu ali to im nije primarna namena jer bi se posle dva žesća duela raspale.

Na kraju, ali ne i najmanje značajno, za sve **pozitiviste** u nauci (oni koji se oslanjaju samo na neposredne puko empirijske fakte a bez analize i tumačenja tih fakata - koji mere vagom a pri tome ne ispituju kako vaga meri, u kakvim uslovima meri a još manje sebe koji mere) uslovnost težine jednog mača određena je i epohom u kojoj je on napravljen i korišćen. Tako, iako u muzejima možemo naći na stotine špada čija je težina od 400-500 grama iz toga se ne može zaključiti da je istina o težini ovog mača upravo ta. Naime, u drugoj polovini 18. veka je počela masovna (poluindustrijska) proizvodnja ove vrste mačeva, pa nam je ne samo zato već i zato što nam je taj period najbliži i ostalo najviše mačeva iz njega. No, to je period, kao što je već rečeno, kada špade više nemaju primarno borbenu funkciju već ukrasnu, paradnu, statusnu, polusportsku, "šminkersku"... Ako bi se, međutim, osvrnuli na špade 17. veka kojih u muzejima ima znatno manje (jer su proizvođene ređe, u borbi korištene i uništavane više a vreme ih sačuvalo manje) dolazimo do fakta da se njihova težina kreće u rasponu od 550 do 750 grama (pa čak i više). Razlog je jednostavan. U 17. veku primarna namena ovog mača je bila ne samo vežba borbenog mačevanja već i pravo mačevanje a ne odelo, parada, zabava i "šminkeraj".

Dakle, kao što dužina špada namenjenih pravoj borbi varira od izbora i ukusa mačevaoca i to od 0,6 do 0,9 metara tako varira i njihova težina od 500-750 grama pri čemu nikako ne treba smetnuti s uma da prosečne težine ovog mača variraju i s obzirom na škole i zemlje. Tako prosečna težina španskih špada je veća od engleskih, francuskih veća od engleskih a manja od španskih itd.

Težina mačeva i tehnike mačevanja

Kao što se ne upravlja na isti način ogromnim brodom i lakim gliserom i kao što se ne vozi na isti način teški kamion sa prikolicom i laki trkački auto tako isto se ne mačuje na isti način teškim mačem i lakim mačem. Ukoliko se mačuje teškim mačevima više se seče nego bode a pošto su ovi mačevi manje pokretljivi od tela više se mačuje kretanjem tela nego kretanjem mača. Ukoliko se, međutim, mačuje lakim mačevima više se bode nego seče a pošto su oni pokretljiviji i brži od tela više se mačuje kretanjem mača nego kretanjem tela.

No, ova (i još razna druga) pravila važe jasno samo za težine mačeva koje su u tipičnim zonama težine. Naime, gornja, donja i srednja prelazna zona težina mačeva ne stvaraju samo prelazne tipove mačeva već i prelazne (hibridne) tehnike njihove upotrebe.

I kao što se jednom tehnikom mačuje sa rapirom od 900 grama - kojim se pretežno bode, a drugom tehnikom rapirom od 1100 grama - kojim se više seče, a trećom tehnikom, prelaznom, "bastardnom", hibridnom kada se mačuje rapirom koji ima graničnu težinu 1250 grama i meša se sa tehnikom jednoiporučnog mača, tako je isto i sa lakim mačem - špadom.

Naime, jednom tehnikom se mačuje sa špadom od 800 grama (ona se prepliće sa tehnikom lakog rapira) drugom tehnikom ako ima 700 grama (tipična tehnika špade) a trećom tehnikom špadom koja ima težinu sportskih mačeva (500 grama). U ovom, trećem, slučaju zato što je reč o maču koja je neka vrsta prelaznog mača između borbenog i sportskog i tehnika koja se koristi mora biti isto takva - prelazna, mešavina, hibrid, "bastard" između tehnike borbenog i tehnike sportskog mačevanja. Sa improvizovanim mačem može se, dakle, samo improvizovano mačevati.

Izloženim pravilima treba, međutim, dodati još jedno veoma bitno ograničenje. Naime, iako težina mača određuje način njegovog korištenja (teški za seču a laki za bod) ovo pravilo važi samo za dobro izbalansirane mačeve (bodni imaju težište bliže balčaku a sekući bliže vrhu). Tako npr. mač sa težinom preko jednog kilograma, a koja je pogodnija za seču nego bodenje, može biti tako

napravljen da mu je težište (balans) u balčaku pa je njime zgodnije bosti nego seći. No, takav mač iako se njime lakše bode nego seče će generalno biti loš mač kako za bodenje (jer je pretežak za precizno i brzo vođenje vrha) tako i za seču (jer nema moment inercije zamaha na sečivu). Isto se može desiti i sa lakim mačem. Postoje primerci lakih mačeva sa 700 grama koji su tako balansirani da im je težište na sečivu pa je sa njima lakše seći nego bosti. No i takav mač je generalno loš za seču (jer je sečivo suviše lagano i sa premalim momentom inercije za ozbiljno sečenje) kao što su loši i za bod (jer sečivo sa težištem ka vrhu je inertno i teško ga je usmeravati i kontrolisati za bod).

Odnos težine i efikasnosti mačeva

Postoji teza da su mačevi u Evropi po formi evoluirali u pravcu smanjenja težine kako bi im se povećala brzina i pokretljivost pa samim tim i ubitačnost (efikasnost). Shodno tome najlakši mačevi (savremeni sportski) su na vrhu evolucije mačevanja pa njih treba birati kao najsavršenije mačevalačko oružje kako po formi tako i po tehnici mačevanja.

Navedena tvrdnja je sporna sa više strana i temelji se velikim delom na pogrešnim premisama. Za početak treba ukazati na činjenicu da istorija mačevanja ne pokazuje nikakav pojednostavljen i uprošćen "pravolinijski evolutivni razvoj u pravcu opadanja težine mačeva."

Naime, evropski bronzani mačevi su prvo u starom veku bili laki (kratki ili dugi) da bi kasnije postali teški (dugi). Nakon toga su kao gvozdeni okračali pa su postali srednje teški, a zatim su krajem starog veka dobili na dužini pa postali teški (spata). Približavajući se 10. veku dobijaju na težini da bi u 14. veku postali veoma teški jedno-iporučni. Zatim je sa 15. vekom počela težina da opada sa rapirima da bi istovremeno u 16. veku mačevi dostigli istorijski vrhunac težine sa teškim dvoručnim.

Tek sa 17. vekom težina je počela kontinuirano da opada do kraja 18. veka – ali i to samo samo uslovno rečeno. Naime, kada je reč o civilnim mačevima postoji u poslednja 2 veka (od 2500 godine ukupne istorije mačeva u Evropi) tendencija opadanja težine, ali ako je reč o vojnim mačevima težine su konstantne i svi oni spadaju u srednje teške ili teške mačeve – nikada lake. U vojnom mačevanju, dakle, predhodnih 1500 godina promena težine ne postoji zato što su laki mačevi kao i tehnika njihove upotrebe u vojnoj borbi u meteu potpuno neupotrebljivi.

Teški mačevi za borbu u metežu - detalj bitke za Roncevaux (1475-1500)

Prva teza da se »istorija mačevanja zaključuje sa najlakšim, sportskim mačevima« takođe ne stoji. Naime, ne treba smetnuti s uma da se i danas širom sveta, uz lagane sportske »mačeve«, proizvode još uvek pravi mačevi i takvih fabrika ima bezbroj (znatno više no fabrika za sportske mačeve i opremu). U tim fabrikama renomiranih proizvođača čeličnih sečiva raznih namena još uvek se kuju i proizvode pravi mačevi svih epoha, namena i težina. »Solingen«, »Toledo«, »Pasau«, »Vilkinson«..., na stotine fabrika u SAD i Japanu i na hiljade zanatlija - majstora kovača.

Po grubim statistikama godišnje se širom sveta proizvede i proda oko 2,4 miliona komada raznih vrsta pravih mačeva i borbenih mačeva za vežbu.

Druga teza, da je istorijski težina mačeva opadala jer su mačevaoci uvideli da su laki mačevi ubojitiji od teških u potpunosti je laička. Civilni mačevi od 17. veka u Evropi gube težinu ne zbog postizanja veće efikasnosti već iz sasvim drugih razloga:

1. Civilni mačevi s obzirom da se ne koriste u borbi u metežu već za dvoboje i duele ne moraju biti jaki, izdržljivi i teški, a od 17. veka udeo vojnog mačevanja (teški i srednje teški mačevi) u veštini mačevanja opada na račun civilnog mačevanja.

2. Građanstvo u periodu 17. veka postaje sa barokom i rokokoom suptilnijeg kulturnog i estetskog duha. Odeva se prefinjeno i želi da se razlikuje od vojnika koji nose teške mačeve. Oni za svojim strukom žele imati estetizovani komad čelika koji je što manji i lakši za nošenje po gradu i u kočijama.

3. Fina, mekoputna i dekadentna aristokratija i građanstvo 18. veka nisu želeli a ni bili fizički sposobni da u školama upražnjavaju teške fizičke vežbe sa teškim mačevima. **DUH UBIJANJA JEDNE EPOHE JE UVEK VEZAN SA DUHOM ŽIVOTA TE EPOHE.** Navedeno se može najbolje prikazati poređenjem srednjovekovnog duela kod Rolanda gde mačevalac protivniku udarcem mača „proseca gvozdenu kacigu i raseca ga do polovine tela zabijajući sečivo u sedlo konja“ i duela tri veka kasnije gde Romeo konstatuje na „beloj košulji samo jednu tačkicu krvi koja otkriva smrtonosni ubod.“

4. Kad je reč o efikasnosti, mač više postaje deo odela, dekor, ukras, staleški znak ili civilni znak dostojanstva, no efikasno oružje. A ukras treba da je lagan i lep a ne težak i robusan. Za potrebe efikasnosti u borbi se za pojasom

nosi pištolj. Ovom trendu su pridoneli i zakoni koji oštro brane dvoboje zbog čega su mačevi postali još lakši kako bi duelanti mogli »bockanjem« najčešće samo lakše ili teže da rane a ne i ubiju.

I **treća teza** po kojoj »što je mač lakši on je ubojitiji« (dakle, da je bokser lake kategorije opasniji od boksera teške kategorije) takođe je netačna i vodi poreklo najviše iz olakog ocenjivanja ishoda krstaških ratova koje su izgubili vitezovi naoružani teškim mačevima protiv Arapa koji su koristili lake sablje.

Vitezovi su, naime, gubili bitke ne zbog veće težine mača već (pored niza političkih, etičkih, vojnih...uzroka koji nemaju nikakve veze sa mačevanjem) zbog ukupne težine opreme pa i manje pokretljivosti na bojištu što je dodatno otežavala i klima sa visokim temperaturama. Osim navedenog oni su u konjičkim bitkama koristili mač koji je specijalizovano pešačko oružje dok njihovi protivnici sablju koja je specijalizovano konjičko oružje.

Teški mačevi su efikasni zbog inercije i traume koju nanosi impuls udara. Laki mačevi su efikasni zbog svoje prodornosti. Jedan tip mača stvara površinske ali velike rane, drugi tip mača male, slabo vidljive ali duboke rane. Teški mačevi imaju veliku energiju, pa i veliku zaustavnu moć, dok laki mačevi veliku prodornost ali malu zaustavnu moć. Šta je efikasnije za borbu pitanje je samo okolnosti borbe i namene mača - pitanje koje ima svoj pandan u dilemi da li je efikasnije i bolje vatreno oružje velikog ili malog kalibra.

**ШКОЛА МАЧЕВАЊА
"СВЕТИ ЂОРЂЕ"**

Aleksandar S., učitelj mačevanja

* [NASLOVNA](#)

* [GLAVNA STRANA](#)

* [KONTAKT](#)

[www. macevanje.org](http://www.macevanje.org)